

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 115/2020-48

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. júna 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára o prijatej ústavnej sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného Advokátskou kanceláriou LYSO & PARTNERS spol. s r. o., Námestie sv. Michala 30/27, Hlohovec, v mene ktorej koná advokát Mgr. Michal Lyso, vo veci namietaného porušenia základných práv na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 84/2008 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 453/2015 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 84/2008 porušené boli.

2. Okresnému súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 84/2008 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prieťahov.

3. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré mu j e Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť v lehote do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a náhradu trov konania v sume 346,26 € (slovom tristoštyridsaťšesť eur a dvadsaťšesť centov), ktorú j e Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť na účet Advokátskej kancelárie LYSO & PARTNERS spol. s r. o., Námestie sv. Michala 30/27, Hlohovec, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 115/2020-16 z 11. marca 2020 prijal na ďalšie konanie podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základných práv na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 84/2008 (ďalej aj „napadnuté konanie okresného súdu“) a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 453/2015 (ďalej aj „napadnuté konanie krajského súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa návrhom doručeným okresnému súdu 30. apríla 2008 proti odporcovi Slovenskej republiky, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, domáhal určenia, že odmeňovanie sťažovateľa je v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania, a náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 3 837 624 Sk (t. j. 127 385,77 eur).

Dňa 12. novembra 2008 okresný súd prerušil konanie sp. zn. 18 C 84/2008 do skončenia konania sp. zn. 18 C 35/2007 podľa § 109 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“).

Dňa 25. júla 2011 sa okresný súd pokúsil zaslať sťažovateľovi výzvu na zaplatenie súdneho poplatku, ktorú mu zrejme neposlal na adresu uvedenú v žalobe, ale na adresu, na ktorej sa žalobca nezdržiaval (Hlavná 49, Trnava). Táto zásielka nebola sťažovateľovi ako žalobcovi doručená.

Dňa 4. novembra 2011 sa okresný súd pokúsil zaslať sťažovateľovi výzvu na zaplatenie súdneho poplatku, ktorú opäť zrejme neposlal na adresu uvedenú v žalobe, ale na adresu, na ktorej sa sťažovateľ ako žalobca nezdržiaval. Táto zásielka nebola sťažovateľovi ako žalobcovi doručená.

Dňa 5. novembra 2012 okresný súd rozhodol, že pokračuje v prerušenom konaní. Toto rozhodnutie odôvodnil okresný súd tým, že *„návrh vo veci 18 C 35/2007 bol vzatý späť v celom rozsahu“*.

Dňa 5. novembra 2012 sa okresný súd pokúsil zaslať sťažovateľovi výzvu na zaplatenie súdneho poplatku, ktorú opäť zrejme neposlal na adresu uvedenú v žalobe, ale na adresu, na ktorej sa sťažovateľ nezdržiaval. Táto zásielka nebola sťažovateľovi ako žalobcovi doručená.

Dňa 13. februára 2013 okresný súd prerušil konanie sp. zn. 18 C 84/2008 do skončenia konania sp. zn. 14 C 244/2008 podľa § 109 ods. 2 OSP.

Dňa 18. februára 2014 podal žalovaný námietku zaujatosti proti sudkyni okresného súdu konajúcej vo veci.

Dňa 10. júla 2014 bola právna vec prejednávaná pred okresným súdom pridelená inej sudkyni.

Dňa 25. februára 2015 okresný súd rozhodol, že pokračuje v prerušenom konaní. Toto rozhodnutie odôvodnil tým, že sťažovateľ nezaplatil súdny poplatok a konanie tunajšieho súdu sp. zn. 14 C 244/2008 bolo zastavené.

Dňa 11. júna 2015 okresný súd rozhodol uznesením č. k. 18 C 84/2008-55 o zastavení súdneho konania sp. zn. 18 C 84/2008, ktoré odôvodnil nezaplatením súdneho poplatku. Toto rozhodnutie bolo doručené sťažovateľovi ako žalobcovi 3. júla 2015.

Dňa 15. júla 2015 podal sťažovateľ ako žalobca odvolanie proti uzneseniu okresného súdu č. k. 18 C 84/2008-55 o zastavení súdneho konania z 11. júna 2015.

Dňa 9. septembra 2015 predložil okresný súd právnu vec krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní.

Dňa 28. júna 2017 krajský súd, ktorý viedol o odvolaní konanie sp. zn. 6 Co 453/2015, vrátil právnu vec okresnému súdu bez rozhodnutia o odvolaní s tým, že v spise chýba listina.

Dňa 30. júna 2017 predložil okresný súd právnu vec krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní.

Dňa 24. augusta 2017 rozhodol krajský súd v konaní sp. zn. 6 Co 197/2017 o odvolaní sťažovateľa ako žalobcu tak, že napadnuté uznesenie okresného súdu potvrdil.

Dňa 26. októbra 2017 podal sťažovateľ ako žalobca proti rozhodnutiu krajského súdu z 24. augusta 2017 dovolanie, ktoré bolo doručené okresnému súdu 30. októbra 2017.

Dňa 7. septembra 2018 predložil právnu vec krajský súd Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na rozhodnutie o dovolaní.

Dňa 15. apríla 2019 najvyšší súd rozhodol o dovolaní sťažovateľa ako žalobcu proti rozhodnutiu krajského súdu z 26. októbra 2017 v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 171/2018 tak, že toto rozhodnutie zrušil a vec vrátil krajskému súdu.

Dňa 28. júna 2019 rozhodol krajský súd svojím rozhodnutím č. k. 6 Co 135/2019-96 z 28. júna 2016 tak, že rozhodnutie okresného súdu č. k. 18 C 84/2008-55 o zastavení súdneho konania z 11. júna 2015 zrušil a vec vrátil okresnému súdu.

3. Podľa sťažovateľa napriek skutočnosti, že konanie sa začalo ešte v roku 2008 (sťažovateľ podal okresnému súdu žalobu podľa jeho odkazu 30. apríla 2008), doteraz nie je právoplatne skončené. Vzhľadom na celkovú dĺžku posudzovaného konania v trvaní skoro

11 a pol roka a zjavne neefektívnu činnosť okresného súdu je sťažovateľ toho názoru, že celé konanie je neefektívne a nesprávne.

3.1 Sťažovateľ zastáva názor, že jeho a ním označené základné práva a slobody boli porušované:

a) v obdobiach od 30. apríla 2008 do 12. novembra 2008, od 13. novembra 2008 do 25. júla 2011, od 26. júla 2011 do 4. novembra 2011, od 5. novembra 2011 do 5. novembra 2012, od 6. novembra 2012 do 13. februára 2013, od 10. júla 2014 do 25. februára 2015, od 26. februára 2015 do 11. júna 2015, od 4. septembra 2019 až doteraz – v týchto obdobiach nevykonával okresný súd žiaden úkon;

b) prerušenie konania z 12. novembra 2008 (ktorým okresný súd prerušil konanie sp. zn. 18 C 84/2008 do skončenia konania sp. zn. 18 C 35/2007 podľa § 109 ods. 2 OSP) bolo podľa mienky sťažovateľa celkom zjavne neefektívnym a zbytočným úkonom. Ako to podľa presvedčenia sťažovateľa vyplýva z obsahu samotného súdneho spisu, konanie, na ktoré bolo viazané prerušenie konania v prejednávanej právnej veci, neskončilo meritórnym rozhodnutím a okresný súd vlastne neefektívnosti tohto úkonu neskôr sám prisvedčil aj svojím následným postupom, keď 25. februára 2015 rozhodol, že pokračuje v prerušenom konaní (obdobne postupoval podľa odkazu sťažovateľa okresný súd aj 13. februára 2013, keď prerušil konanie sp. zn. 18 C 84/2008 do skončenia konania sp. zn. 14 C 244/2008 podľa § 109 ods. 2 OSP) bez toho, že by v naviazaných iných súdnych konaniach došlo k meritórnemu rozhodnutiu (v prvom prípade bola vzatá žaloba späť a v druhom prípade došlo k zastaveniu konania pre nezaplatenie súdneho poplatku), a neskôr 11. júna 2015 konanie zastavil pre nezaplatenie súdneho poplatku. Podľa názoru sťažovateľa logicky, ak pri tom istom skutkovom a právnom stave nevyhodnotil okresný súd 25. februára 2015 (resp. 11. júna 2015), že je potrebné konanie prerušiť, nemohol zastávať toto stanovisko ani 12. novembra 2008, keď konanie prerušil prvýkrát, a ani 13. februára 2013, keď prerušil konanie druhýkrát. Sťažovateľ je preto toho názoru, že v období od 12. novembra 2008 do 11. júna 2015 bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, okrem iného aj neefektívnym a nesústredeným postupom okresného súdu, keď tento v podstate zbytočne dvakrát konanie

prerušil bez toho, aby došlo v iných konaniach k vyriešeniu právnej otázky, a následne 11. júna 2015 už potrebu prerušiť konanie nemal a rozhodol o zastavení konania;

c) okrem nečinnosti okresného súdu opísanej v bode a) a neefektívneho postupu opísaného v bode b) porušil označené základné práva sťažovateľa podľa jeho slov okresný súd aj nesprávnym postupom spočívajúcim v úkonoch, keď ignoroval adresu sťažovateľa uvedenú v žalobe a výzvy na zaplatenie súdneho poplatku zasielal sťažovateľovi na inú adresu (Okresný súd Trnava, Hlavná 49, Trnava), o ktorej sa zrejme okresný súd podľa presvedčenia sťažovateľa mylne domnieval, že ide o pracovisko sťažovateľa (v čase tohto chybného doručovania sťažovateľ ako žalobca už na Okresnom súde Trnava podľa jeho slov nepracoval). Následne okresný súd uznesením z 11. júna 2015 konanie zastavil. Ak by okresný súd postupoval tak, že by zásielky posielal na adresu uvedenú v žalobe, k spomenutým prietahom by podľa názoru sťažovateľa vôbec nedošlo. Týmto spôsobom porušoval okresný súd podľa názoru sťažovateľa spomenuté základné právo sťažovateľa v období od 26. júla 2011 až do 11. júna 2015 a v období od 28. júna 2019 doteraz.

3.2 Pokiaľ ide o krajský súd, sťažovateľ sa domnieva, že k porušeniu jeho základných práv došlo v období od 9. septembra 2015 do 28. júna 2017.

4. Sťažovateľ navrhol vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil:

„Základné právo [redacted] na spravodlivé prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy... a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru...postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18C/84/2008 porušené bolo.

Základné právo [redacted] na spravodlivé prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy ... a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru ...postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 6Co/453/2015 porušené bolo.

Okresnému súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18C/84/2008 sa prikazuje konať bez zbytočných prietahov.

[redacted] sa priznáva finančné zadostučinenie v sume 8 000 €, ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný zaplatiť jej do dvoch mesiacov od doručenia nálezu.

██████████ sa priznáva finančné zadostučinenie v sume 2 000 €, ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný zaplatiť jej do dvoch mesiacov od doručenia nálezu.

Okresný súd Bratislava I a Krajský súd v Bratislave sú povinní spoločne a nerozdielne uhradiť ██████████ trovy právneho zastúpenia...“

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

5. Na výzvu ústavného súdu predseda okresného súdu v liste sp. zn. 1 SprV 307/2020 z 21. apríla 2020, ku ktorému bol daný chronologický prehľad úkonov vykonaných v spise sp. zn. 18 C 84/2008 od roku 2017 zákonnou sudkyňou (k vyjadreniu okresného súdu však už nebol pripojený spis okresného súdu, ako to bolo deklarované, pozn.), konštatoval, že „v konaní sa vyskytlo obdobie nečinnosti od podania žaloby dňa 30.04.2008 do 11.11.2008 (cca 7 mesiacov), avšak odvtedy súd vo veci konal s tým, že na celkovú dĺžku konania mala výrazný vplyv skutočnosť, že konanie bolo v období od 12.11.2008 do 05.11.2012 a od 13.02.2013 (celkom cca 74 mesiacov) prerušené do právoplatného skončenia súdnych konaní, ako v konaní sp. zn. 18C 84/2008.

Zároveň si dovoľím poukázať na skutočnosť, že spis sp. zn. 18C/84/2008 sa nachádzal v období od 09.09.2015 do 28.06.2017, 30.06.2017 do 30.08.2017 a od 04.06.2019 do 10.07.2019 na Krajskom súde v Bratislave za účelom rozhodnutia o odvolaní sťažovateľa a v období od 07.09.2018 do 23.04.2019 na Najvyššom súde Slovenskej republiky za účelom rozhodnutia o dovolaní sťažovateľa. Celková doba, počas ktorej sa spis sp. zn. 18 C/84/2008 nenachádzal na tunajšom súde, bola 35 mesiacov.

... pokiaľ súd dôjde k záveru, že konanie je potrebné prerušiť do právoplatného skončenia iného súdneho konania z dôvodu, že v tomto je riešená otázka, ktorá môže mať vplyv na výsledok prerušeného súdneho konania, v čase rozhodnutia o prerušení konania nemôže súd predpokladať výsledok tohto iného súdneho konania, a preto nemožno v prípade, že iné súdne konanie skončí procesným rozhodnutím, a nie rozhodnutím vo veci samej, považovať rozhodnutie súdu o prerušení súdneho konania za neefektívny, respektíve nesprávny postup.“

K požadovanej výške finančného zadost'učinenia okresný súd žiadal prihliadnuť na to, že „v predmetnom konaní sa vyskytlo relatívne krátke obdobie nečinnosti tunajšieho súdu - sedem mesiacov toho času je už vo veci určený termín pojednávania na deň 12.05.2020, avšak vzhľadom na súčasnú situáciu v súvislosti so šírením ochorenia COVID-19 nie je isté, že bude možné uvedený termín realizovať, v takom prípade podľa vyjadrenia zákonnej sudkyne budú takto zrušené pojednávania prednostne nariadené a teda existuje predpoklad, že predmetná vec bude prejednaná v treťom štvrtroku 2020“.

Predseda okresného súdu poukázal i na to, že sťažovateľ nepodal sťažnosť na priet'ahy v konaní predsedovi súdu. Nečinnosť, resp. neefektívnu činnosť súdu začal namietat' až podaním ústavnej sťažnosti.

6. K veci sa vyjadril aj krajský súd podaním sp. zn. 1 SprV 163/2020 z 12. mája 2020, ktorý prostredníctvom svojho predsedu v podstatnom uviedol, že v čase od 12. novembra 2008 do 11. júna 2015 krajský súd nespôsobil priet'ahy, a tiež ani od 28. júna 2019 až dosiaľ, pretože po zrušení prvoinštančného uznesenia bola vec vrátená okresnému súdu, a to v júli 2017, a preto ústavná sťažnosť nie je vo vz'ahu ku krajskému súdu dôvodná. Z vyjadrenia tiež vyplýva, že vec na rozhodnutie o odvolaní proti uzneseniu o zastavení konania bola odvolaciemu súdu predložená 9. septembra 2015. Krajský súd vyzval sťažovateľa prípisom z 10. novembra 2015 na oznámenie skutočností týkajúcich sa doručenia uznesenia okresného súdu z 11. júna 2015 o zastavení konania. Na tento prípis reagoval sťažovateľ podaním z 25. novembra 2015. Následne odvolací súd až 28. júna 2017 vec vrátil súdu prvej inštancie s tým, že je potrebné do spisu založit' doručenky o doručení napadnutého uznesenia sporovým stranám (resp. zistiť, kedy bolo napadnuté uznesenie doručené žalobcovi). Opätovne vec bola predložená odvolaciemu súdu 30. júna 2017 a následne bola rozhodnutá 24. augusta 2017 tak, že napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa bolo potvrdené. Na dovolanie žalobcu najvyšší súd uznesením sp. zn. 3 Cdo 171/2018 z 15. apríla 2019 zrušil uznesenie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Odvolací súd uznesením č. k. 6 Co 135/2019-96 z 28. júna 2019 zrušil uznesenie súdu prvej inštancie z 11. júna 2015 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

7. Na vyjadrenie predsedov oboch súdov reagoval právny zástupca sťažovateľa obsiahlym podaním z 22. mája 2020, v ktorom reagoval na vyjadrenia okresného súdu

a krajského súdu a trval na argumentácii obsiahnutej v ústavnej sťažnosti z 5. novembra 2019. Podľa neho s prihliadnutím na skutkový a právny stav opísaný v ústavnej sťažnosti došlo konaním zo strany okresného súdu aj krajského súdu k porušeniu jeho označených práv.

8. Zúčastnená osoba v konaní pred ústavným súdom nevyužila svoje oprávnenie sa k ústavnej sťažnosti vyjadriť.

9. Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľa a predsedov okresného súdu a krajského súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Relevantná právna úprava a judikatúra

10. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie najprv o tom, či postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

13. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

14. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

15. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

16. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala predtým z niektorých ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, a to § 6, § 100 ods. 1, § 117 ods. 1 a § 119 ods. 1 OSP, ktorý platil do 30. júna 2016, a v súčasnosti vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

17. V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ a v zmysle § 157 ods. 1

CSP „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

IV.

Právne posúdenie vecí

18. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy i práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' vecí, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu vecí) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Pri posudzovaní namietaného porušenia práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru prihliada na ustálenú rozhodovaciu prax ESLP, pokiaľ ide o primeranosť dĺžky konania. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj jeho ústavnú s'ťažnosť.

19. Posúdením napadnutého konania podľa prvého kritéria ústavný súd dospel k záveru, že preskúmané konanie, ktorého predmetom je návrh vo veci súvisiacej s porušením zásady rovnakého zaobchádzania, netvorí bežnú agendu všeobecných súdov. Antidiskriminačné spory je potrebné vo všeobecnosti považovať za náročné na dokazovanie, a to hlavne vo fáze hodnotenia vykonaných dôkazov (III. ÚS 90/2015, III. ÚS 75/2019), avšak z okolností prípadu s'ťažovateľa vyplýva, že v doterajšom priebehu konania okresný súd nevykonal žiadne relevantné dokazovanie a k zabezpečeniu dôkazových prostriedkov a s tým spojenému právnemu posúdeniu skutkového stavu nevyhnutnému pre rozhodnutie v merite vecí vôbec nepristúpil (rozhodoval len o procesných otázkach, napr. dvakrát prerušil konanie, zastavil konanie a predkladal vec odvolaciemu a dovolaciemu súdu, v dôsledku podávaných opravných prostriedkov, pozn.), a preto sa prípadná zložitost' vecí ani nedá reálne hodnotiť.

20. Správanie sťažovateľa ako strany sporu je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd konštatuje (i bez obsahu spisu, ktorý mu nebol omylom predložený, a to iba na základe vyjadrení a listinných dôkazov, ktoré mal k dispozícii, pozn.), že sťažovateľ čiastočne prispel k predĺženiu konania, keď proti prerušeniu konania nepodal opravný prostriedok (pritom v ústavnej sťažnosti prerušenie konania namieta ako neefektívne a zbytočné), keď sa vec nachádzala v dôsledku jeho odvolania proti procesnému rozhodnutiu okresného súdu takmer dva roky na odvolacom súde (december 2015 až jún 2017), sa o svoju vec riadne nestaral (*vigilantibus iura*). Uvedené ústavný súd zohľadnil pri určovaní výšky finančného zadosťučinenia. Pokiaľ ide o uplatňovanie procesných oprávnení a opravných prostriedkov, ktoré objektívne predlžujú konanie, tieto nemôžu byť na ťarchu sťažovateľa pri posudzovaní zodpovednosti za prieťahy, ale tiež ani pričítané v neprospech okresnému súdu.

21. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v namietanom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prieťahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

22. Celková dĺžka konania o návrhu sťažovateľa, ktorá je ku dňu rozhodovania ústavného súdu viac ako 12 rokov bez vydania meritórneho rozhodnutia na prvom stupni, je aj v zmysle ustálenej judikatúry ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru zjavne neprimeraná aj bez potreby bližšieho skúmania konkrétneho priebehu konania. Ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna, resp. zmätočná činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (obdobne napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, III. ÚS 109/07).

23. Ústavný súd k tomu poznamenáva, že na doterajšiu dĺžku konania malo nepochybne vplyv najmä obdobie viac ako 6 rokov, keď bolo konanie prerušené, ale na druhej strane je tiež zrejmé, že v prerušenom konaní sa nemohli vykonávať žiadne procesné úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty jeho účastníkov a sporových strán, a tým nemohlo dôjsť ani k naplneniu účelu označených práv. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nečinnosť súdu v dôsledku existencie prekážky jeho postupu vytvorenej zákonom ustanoveným postupom – tak ako to je v danom prípade právoplatnými uzneseniami o prerušení konania, nemôže posudzovať ako zbytočné prietahy v súdnom konaní (m. m. III. ÚS 42/02, III. ÚS 121/2013 III. ÚS 286/2013).

24. Ústavný súd preto najmä s prihliadnutím na neakceptovateľnú dĺžku napadnutého konania a na zistený neefektívny postup okresného súdu, ktorý načrtol sťažovateľ v bode 3 tohto nálezu (neefektívne a nesprávne doručovanie zásielok sťažovateľovi, nezákonné zastavenie konania, ktoré musel zrušiť až dovolací súd, na ktoré námietky okresný súd vo svojom vyjadrení nijako nereagoval), konštatoval, že v napadnutom konaní došlo aj k zbytočným prietahom. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

25. Vo vzťahu k postupu krajského súdu ústavný súd síce zistil, že naozaj takmer 19 mesiacov nekonal bez akejkoľvek zákonnej prekážky (pozri bod 6), čo malo za následok zbytočné predĺženie tohto konania, ale keďže v čase podanej ústavnej sťažnosti krajský súd už nemohol spôsobovať žiadnu ujmu sťažovateľovi, v tejto časti ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovел (bod 5 výroku nálezu).

26. Obdobne ústavný súd nevyhovел ani námietke sťažovateľa, ktorý označil v petite ústavnej sťažnosti, že malo byť postupom okresného súdu a krajského súdu porušené základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, pretože sťažovateľ porušenie tohto základného práva spája len s prietahmi v napadnutých konaniach a nijako bližšie porušenie tohto základného práva v ústavnej sťažnosti ani neodôvodňuje. Na tomto mieste ústavný súd upriamuje pozornosť na to, že označené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov upravuje čl. 48 ods. 2 ústavy, a nie čl. 46 ods. 1 ústavy. Vzhľadom na zásadu lex

specialis, teda skutočnosť, že sťažovateľom označený čl. 46 ods. 1 ústavy upravuje vo všeobecnosti základné právo na súdnu ochranu, k porušeniu ktorého vzhľadom na obsah dôvodov uvedených v sťažnosti, ako aj obsah označeného základného práva zjavne nemohlo dôjsť, ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti. K vysloveniu porušenia základného práva na súdnu ochranu by mohlo dôjsť v tom prípade, ak namietané zbytočné prietahy spôsobené neodôvodnenou nečinnosťou alebo neefektívnou a nesústredenou činnosťou (s prihliadnutím na celkovú dĺžku konania) signalizujú, že v postupe súdu došlo k pochybeniam takej intenzity, že s ohľadom aj na ďalšie konkrétne okolnosti posudzovanej veci možno uvažovať o odmietnutí spravodlivosti (pozri m. m. IV. ÚS 242/07 – a contrario). V prerokúvanej veci (s prihliadnutím aj na skutočnosti uvedené v bodoch 19 a 20 tohto nálezu) však prima facie nejde o takú významnú dĺžku konania (po odpočítaní legálnych prekážok v konaní), ktorá by mohla viesť k vysloveniu porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy či k úvahe o odopretí spravodlivosti.

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

27. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

28. Keďže napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu o tejto ústavnej sťažnosti právoplatne skončené, ústavný súd v súlade s čl. 127 ods. 2 druhou vetou ústavy prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

29. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

30. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

31. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

32. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva alebo slobody, je povinný sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Ak ten, komu bolo uložené zaplatiť sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, v tejto lehote priznané finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nezaplatí, v zmysle odseku 2 citovaného ustanovenia sa zvyšuje finančné zadosťučinenie priznané ústavným súdom o 5 % za každý aj začatý rok omeškania až do jeho zaplatenia.

33. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

34. Sťažovateľ sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 8 000 € od okresného súdu a 2 000 € od krajského súdu z dôvodu celkovej dĺžky konania a nekonania okresného súdu, ktorý neurčil žiadny termín pojednávania a nekonal v merite veci.

35. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

36. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, dospel ústavný súd k záveru, že priznanie finančného zadosťučinenia v sume 1 000 € zodpovedá konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku tohto nálezu). Preto ústavný súd nad priznané primerané finančné zadosťučinenie požiadavke sťažovateľa nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Náhrada trov konania

37. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

38. Sťažovateľ si v konaní uplatnil nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom v rozsahu dvoch úkonov právnej služby vykonaných v roku 2019 v sume 346,26 €.

39. Keďže uplatnená suma bola vypočítaná v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, náhrada trov konania bola priznaná v požadovanej sume (bod 4 výroku nálezu).

40. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

41. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania. V zmysle § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde tento nález

nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov tohto konania pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júna 2020

Ľuboš Szigeti
predseda senátu